

Пре две и по године у тексту „Буђење САД“ [\[1\]](#) и „Да ли се Америка пробудила“ [\[2\]](#), поставио сам питање да ли је америчка елита свесна глобалних геополитичких промена које се дешавају? Сигурно да је део веома добро обавештених то знао, но политичка елита Америке није то хтела јавно да саопшти ни својим грађанима, а поготово својим савезницима и деловима планете где су доминантна сила били и даље. Њихови интереси налагали су да се у што већем делу света одржи привид једно поларног света који још дуго неће бити промењен. Најмоћнија медијска машинерија уз помоћ свих који су у једно-поларном свету уживали привилегије, бомбардовала је остатак света (наравно и своје становништво) информацијама о снази и величини САД. Постепено се од почетка Светске кризе, која се није могла сакрити, започело полагање саопштавање америчкој јавности да се ипак нешто дешава, и да свет постаје другачији. Клинтонова је већ у првом боравку у Кини изјавила, да се Кина и Америка налазе у једном чамцу и да би морали заједно да управљају догађајима на планети у 21 веку (Г2). Мудри кинески лидер Ху Ђинтао одбацио је такав предлог (да се не помисли да желе неку нову врсту заједничког хегемонизма). Потом је америчка јавност могла да се увери, да до скоро медијски највише експонирана група Г7 најразвијенијих и најбогатијих земаља, тражи помоћ од како су их они назвали брзо нарастајућим економијама БРИК-а у формирању Г20, која би на себе преузела улогу гашења пожара економске кризе. Онда је Обама отишао у Индију, и Јужну Кореју (при томе похваливши се да су уговорени послови од више десетина милијарди долара, што отвара нова радна места у Америци) и дочекао кинеског председника Хуа Ђинтаоа, да би грађанима Америке показао где се данас на свету праве највећи послови и где је уствари економска будућност.

И на крају, после Обаминог говора у Конгресу САД 25. јануара, више нема ништа да се крије. Данас је најбржи компјутер произведен у Кини, највише широкопојасног интернета је у Јужној Кореји, највише брзих пруга у Европи, а Америка мора широм да отвори врата младим школованим имигрантима који ће помоћи да се њена привреда што пре поврати из дубоке рецесије. Председник је широм отворио очи својим сународницима и пред њих изнео чињенице које говоре да сада они морају да достигну друге да би задржали доскорашњи примат и наставили да буду светло (најбоље смо то ми осетили 1999.) на кугли земаљској. То наравно мора да се оствари кроз повратак америчким вредностима, пре свега производњи (обовљива енергија, брзе пруге) и иновацијама (свемирска, ИТ) и легендарном предузетничком духу американаца. Одличан политички говор који су, помешани у клупама, честим аплаузима прекидали и демократе и републиканци. Кад је жесток мраз и пас и мачка заједно спавају. А мраз је за Американце ових дана, не само

по америчким источним државама, жесток.

Кина је постала највећа светска индустријска производња, сада већ од свих призната као место у коме се ствара највећа нова вредност, а богами полетео им је и „невидљиви“. Русија повратила углед (тј. моћ), у војном погледу јединог парњака Америци, а Дума је за разлику од прошлих времена потписала СТАРТ тек после америчког Конгреса. Индија је постала место где се школује све више младих са запада поготово у ИТ и медицинском сектору. Бразил од УНАСУР-а проглашен за доминантног лидера Јужне Америке у сваком погледу. Онда је Меркелова окренула луцидни (нужни) економски поглед на исток преко Русије па све до Кине и Индије, а потом је и Саркози изјавио да му је Русија важнија од НАТО (читај Америке). Сада је на крају дошло до „издаје“ од стране највернијих савезника Британаца, који су гле чуда, у лицу „БП“ (драконски кажњеног изазивача нафтне еколошке кризе у Мексичком заливу), склопили споразум са Русима о експлоатацији нафте и гаса у Северном подморју (које још званично није разграничено). Том приликом чак део своји америчких акција продали су Русима, што је изазвало нервозу и у америчком Конгресу. Медведев у Давосу опет инсистира на јединственом тржишту од Атлантика до Пацифика, чија је уствари реализација већ увелико почела. Генерални секретар УН Бан Ки Мун предложио да се почну најозбиљнији разговори о реорганизацији Савета Безбедности, а у ММФ и Светској банци већ је извршено (а и још ће се на томе радити) прилагођавање новој економској снази пре свега чланица БРИК-а. Долар је неповратно нападнут као резервна светска валута и јасно му се види скидање са трона (нема ко да га пре свега војно брани). Сиромашни становници земаља које је Америка подржавала (од њих инсталиране власти) почињу да дижу главу (а интернет помаже) и незадовољни поретком најављују озбиљне турбуленције. Уз то и по целом свету је почело регионално удруживање и преиспитивање досадашњих савеза и бирање повољнијих положаја у садашњем старту за место у трици која се зове 21. век. Ови економско-политички удари, уз ирачку и авганистанску епизоду, који показују стварне домете америчке војне моћи, представљају ново окружење у коме би морали да се остварују амерички снови. Да ли је то могуће?

Америка је велика земља са огромним природним потенцијалима, развијеном привредом, највећим војним потенцијалом на свету, и још већим интелектуалним вредностима. Да ли је то довољно за Обамина надања да ће се његова земља опет попети на врх светске пирамиде моћи? Мислим да није, јер је време кад је она то успевала да оствари за нама. Ратови који су од Америке створили супер силу (није се ратовало на њиховој територији), више не би имали облик из кога би било ко могао да изађе као победник, и тиме наметне своје виђење (услове) развоја планете. Беспомучна експлоатација природних ресурса на планети (ајмо, ајде сви у свемир) од стране војно-политички доминантних земаља је за нама. Самим тим престаје и привилеговани развој оних који су војно и политички доминирали у другој половини двадесетог века. Дакле остаје оно што је заиста могуће урадити. Неоспорни квантитети и квалитети Америке могу се употребити у трци коју најављује и Обама, али за разлику од њега (такмичимо се да би били први), мислим да ће се ствари одигравати другачије. Кина је већ сада достојан економски партнер-такмац и сутра ће бити предводник, а Русија је то у војном погледу. Уједињена Европа је економски чак и већа од Америке уз наравно изражену скромност у војном погледу. Суптилно међусобно подешавање земаља БРИК, уз наглашено учешће и осталих економски просперитетних нација огарничиће америчке амбиције. Огромни унутрашњи и спољни дугови Америке представљаће потенцијално највећу опасност, јер је један од начина решавања тог дуготрајног стања сигурно и неки већи међународни сукоб, сценарио који је већ виђен у историји. Велика земља пред највећим изазовима.

---

[1] <http://www.nspm.rs/savremeni-svet/budjenje-sad.html>

[2] <http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/da-li-se-amerika-probudila.html>